

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY
W KIELCACH

WIEDZA I POSTAWY RODZICÓW A WYBORY EDUKACYJNE UCZNIÓW.

Wpływ rodziny na wybór kierunku kształcenia

Wpływ rodziny na podejmowanie ważnych dla młodego człowieka decyzji edukacyjno-zawodowych ma charakter oddziaływania na kilku płaszczyznach:

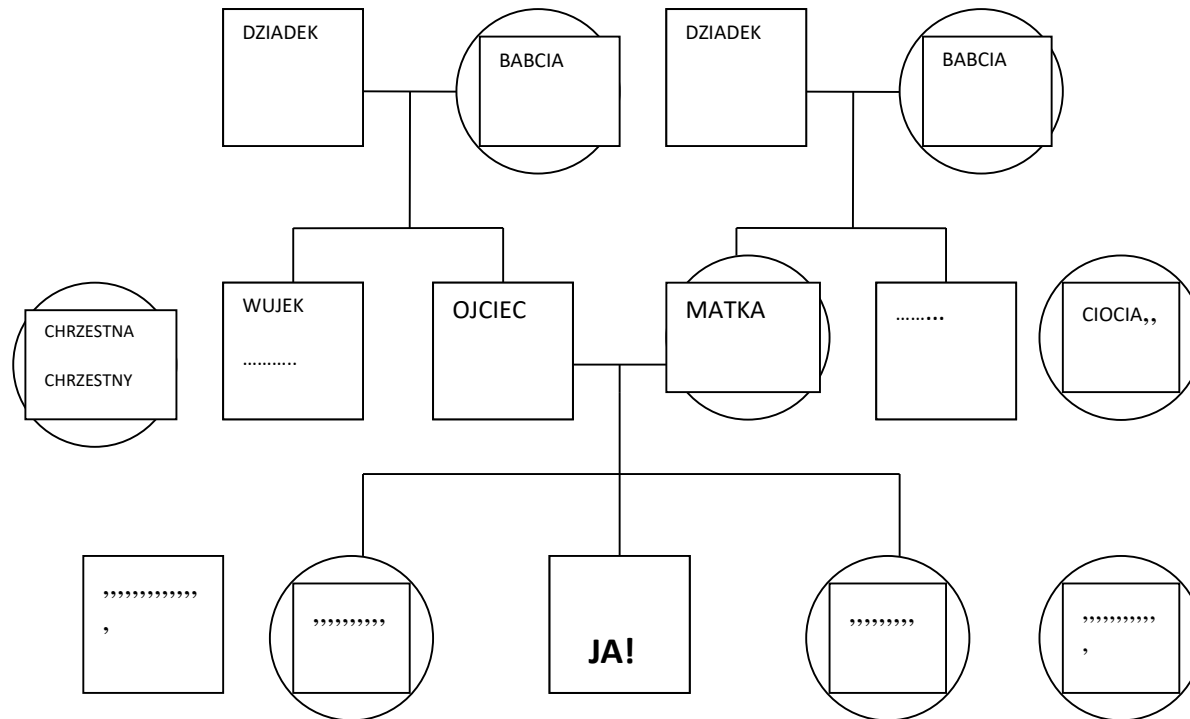
- **emocjonalnej,**
- **społecznej,**
- **wychowawczej**
- **i ekonomicznej.**

86% młodych ludzi, spośród tych, którzy zgłaszają się po poradę (do doradcy zawodowego), korzysta z pomocy rodziców bądź samodzielnie dokonując wyboru, bierze pod uwagę zdanie bliskich.

Anna Kargulowa, O teorii i praktyce poradnictwa, Wyd. PWN, Warszawa 2007

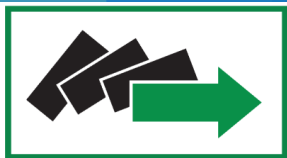
Ćwiczenie. Genogram kariery

Wiedza i postawy rodziców a wybory edukacyjne uczniów

- ▶ poziom wiedzy rodziców o zawodach proponowanych dziecku i drogach zdobycia tych zawodów,
- ▶ poziom wykształcenia rodziców i starszego rodzeństwa,
- ▶ miejsce zamieszkania,
- ▶ zawodowe tradycje rodzinne,
- ▶ sytuacja materialna rodziców, styl życia,
- ▶ status ekonomiczny gospodarstwa domowego,
- ▶ pozycja społeczna rodziców,
- ▶ aspiracje rodziców,
- ▶ stosunek rodziców do nauki i różnych rodzajów działalności zawodowej,
- ▶ znajomość stanu zdrowia i rozwoju fizycznego dziecka

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY
W KIELCACH

Określone zachowania prozawodowe kształtują się w środowisku rodzinnym m. in. poprzez obserwację, naśladownictwo, krytykę i ocenę zachowań zawodowych rodziców wobec własnej pracy.

Przygotowanie do życia
w rodzinie

Rodzic jako doradca

Pierwszym doradcą zawodowym jest rodzic.

Pierwsze doświadczenia zawodowe pojawiają się w zabawach dziecięcych. Często opierają się na obserwacji najbliższych.

Rodzic obserwuje dziecko od urodzenia: w relacjach z innymi, w zabawie, podczas nauki. Wie, co przychodzi dziecku łatwo, a co sprawia mu trudność.

Rozmowy w domu na temat szkoły, relacji z rówieśnikami, przedmiotów, zajęć pozalekcyjnych mogą być kopalnią wiedzy o zainteresowaniach i pasjach dziecka.

Rodzice są różni

- Są rodzice, którzy nie docenią swoich kompetencji doradczych, umniejszą ich znaczenie, przydatność; często nie mają świadomości jak bardzo mogą pomóc. Po prostu nie czują się doradcami.
- Są też tacy rodzice, którzy swoją rolę niejako przerysowują. Nie dostrzegają swojej prawdziwej roli doradczej. Raczej lokują siebie w roli eksperta, narzucającego zdanie.
- Jest także grupa rodziców, którzy świetnie znajdują się jako doradcy. Słuchają, rozmawiają, ufają swoim dzieciom, motywują je do samodzielnego podejmowania decyzji.
- Jest też grupa rodziców, którzy radzą się innych, jak dobrze pomóc swojemu dziecku. Korzystają np. z pomocy doradcy zawodowego.

ANNE ROE WYMIENIA TRZY POSTAWY RODZICÓW:

1. Emocjonalna koncentracja na dziecku

- **postawa nadmiernie chroniąca** (rodzice robią dla dziecka zbyt wiele i nakłaniają je do uległości i zależności),
- **postawa zbyt wymagająca** (rodzice podkreślają wagę osiągnięć dziecka),

Postawa nadopiekuńcza jest źródłem apatii i braku inicjatywy dziecka, jego pasywności wobec świata i biernej, wycofanej postawy w stosunku do otoczenia. Dziecko spełnia oczekiwania otoczenia, zgadza się na wszelkie propozycje z zewnątrz, nie wierzy we własne siły, uważa, że inni wiedzą lepiej. W życiu dorosłym ustępuje innym, chętnie godzi się na ich pomysły i zazwyczaj nie wychodzi z własną inicjatywą.

Zbyt wymagający rodzice budują w dziecku postawę wyuczonych bezradności (lub odwrotnie: wywołują zachowania prowokacyjne), ograniczają jego wolne wybory poprzez nakazy, zakazy i nadmierną kontrolę. Takie dzieci zaczynają myśleć negatywnie i przestają oczekiwać sukcesów. Raczej przewidują niepowodzenia w każdej aktywności.

ANNE ROE WYMIENIA TRZY POSTAWY RODZICÓW:

2. **Unikanie dziecka** (zaspakajanie potrzeb dziecka w ograniczonym wymiarze lub całkowite odrzucenie),

Kolejna postawa rodzica: **unikanie dziecka** – jest źródłem niskiej samooceny dziecka, kompleksu niższości, trudności w kontaktach społecznych i zawodowych a także towarzyszące temu przeżywanie sprzecznych uczuć w stosunku do siebie i innych. Osoby takie są zazwyczaj dobrymi pracownikami ale nie odnoszą większych sukcesów zawodowych.

3. **Akceptacja dziecka**

Najwięcej pozytywnych efektów przynosi **akceptacja dziecka**. Uczy ona otwartości wobec innych, ich pomysłów i problemów. Dziecko akceptowane łatwiej podejmuje wyzwania, rozwiązuje trudne sytuacje, zna swoją wartość i jest świadome umiejętności i zdolności. Takie dzieci łatwiej wchodzi w życie zawodowe i zdecydowanie lepiej sobie w nim radzą.

Postawa: akceptacja i współdziałanie

- ▶ **akceptacja** – przyjęcie dziecka takim, jakim jest, ze wszystkimi cechami fizycznymi (jak temperament, wygląd, itd.) i umysłowymi. Rodzice kochają dziecko i okazują mu swoją miłość.
- ▶ **współdziałanie** – rodzice interesują się zajęciami dziecka, angażują się w nie, towarzyszą dziecku. Dziecko z kolei w ramach swoich możliwości rozwojowych angażuje się w relacje rodzinne, prace domowe, itp.
- ▶ rodzice dają dziecku **możliwość wyrażania siebie oraz realizowania swoich potrzeb**, zachowując poziom kontroli wynikający z autorytetu oraz naturalnej dbałości o rozwój i bezpieczeństwo dziecka. Szanują jego prawa, w tym prawo do własnych decyzji i wyborów, doceniają rozwojową rolę aktywności własnej.

Pozostałe czynniki rodzinne i środowiskowe mające wpływ na wybór zawodu

Wśród rodzinnych zależności rozwoju zawodowego dzieci i młodzieży można wyróżnić wiele szczegółowych bodźców i uwarunkowań, takich jak np.:

- ▶ pochodzenie społeczne rodziców
- ▶ poziom kwalifikacji zawodowych rodziców
- ▶ pozycja społeczna rodziców
- ▶ pozycja zawodowa rodziców
- ▶ pozycja majątkowa rodziców
- ▶ zawodowe tradycje rodzinne
- ▶ cenione i chronione wartości przez rodziców
- ▶ aspiracje życiowe i zawodowe rodziców w stosunku do swoich dzieci
- ▶ światopogląd i przekonania społeczno-polityczne, kulturowe i gospodarcze rodziców
- ▶ kultura moralna i językowa w domu rodzinnym
- ▶ tematyka dyskusji rodzinnych
- ▶ dostęp dzieci do książek i czasopism w domu rodzinnym
- ▶ poziom technizacji życia rodzinnego.

Postawy rodziców wobec wyboru zawodu przez dziecko

- ▶ postawa **dyrektywna** – rodzice wybierają zawód „za dziecko”. Uważają, że oni najlepiej wiedzą jaki zawód powinno wybrać ich dziecko,
- ▶ postawa **partnerska**- rodzice akceptują pomysły dziecka, doceniają jego samodzielność i kreatywność, jednak dostrzegają obszary w których potrzebuje ono wsparcia i pomocy.
- ▶ Postawa **liberalna** – rodzice pozostawiają dziecku swobodę w wyborze zawodu; nie oceniają, nie kontrolują, nie pouczają ale i nie udzielają rad. Postawa ta wynika z dwóch powodów:
  - rodzice nie mają wiedzy, nie znają się – uważają się za niekompetentnych
  - rodzice są przekonani, że dziecko poradzi sobie najlepiej, swoją rolę ograniczają do wspierania, słuchania, aktywizowania, dają dziecku poczucie bezpieczeństwa i zaufania do własnych sił.

OBSZARY PRACY Z RODZICAMI

Uświadomienie rodzicom ich roli w procesie planowania przyszłości przez dzieci

Tematy poruszane w trakcie spotkania:

- ▶ jak wykorzystać wiedzę o dziecku do określenia jego predyspozycji zawodowych,
- ▶ jak pobudzać i zachęcać dziecko do rozwoju,
- ▶ świat wartości (znaczenie pracy i jej rola w życiu),
- ▶ organizacja czasu i korzystanie z czasu wolnego,
- ▶ stawianie wymagań (obowiązkowość, systematyczność),
- ▶ szacunek do decyzji dziecka, budowanie samodzielności i kreatywności,
- ▶ wspólne z dzieckiem wykazanie zainteresowań światem pracy,
- ▶ wsparcie emocjonalne (zwracanie uwagi na zasoby, mocne strony).
- ▶ możliwości pomocy specjalistycznej w procesie decyzyjnym,

Ł. Dunajew -Tarkowska, H. Stasiak Współpraca doradcy zawodowego z rodzicami. Teoria i praktyka,

Ecorys, Warszawa 2009

FORMY PRACY Z RODZICAMI

Spotkania warsztatowe (prowadzone tylko dla rodziców lub wspólnie z dziećmi). **Celem ma być uświadomienie roli rodziców w podejmowaniu decyzji zawodowych przez dzieci.**

Spotkania informacyjne (pogadanki, prelekcje). Celem jest podkreślenie wagi świadomego i trafnego wyboru ścieżki edukacyjno-zawodowej, przy czym wyboru powinno dokonać dziecko, a rolą dorosłego jest jedynie pomoc.

Spotkania z uczniami - rodzice prezentują wykonywane przez siebie zawody, w ten sposób zapoznają uczniów z ich specyfiką.

Poradnictwo indywidualne prowadzone w celu przedstawienia wymagań psychofizycznych w poszczególnych zawodach osobom u których występują problemy zdrowotne, emocjonalne, edukacyjne, decyzyjne.

Włączanie rodziców do gromadzenia materiałów służących uczniom do poszerzania wiedzy o zawodach i rynku pracy.

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY
W KIELCACH

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ!